

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady dňa 22. 11. 2023

Správa o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z.

Monitoring č.: PGO-RPMS/2023/01264

Programová služba: JOJ

Vysielateľ: MAC TV s.r.o.

Číslo autorizácie vysielania: AT/10

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenie:

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) postupom podľa § 225 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. **začína správne konanie** voči vysielateľovi MAC TV s.r.o. vo veci možného porušenia **§ 25 písm. b)** zákona č. 264/2022 Z. z. v súvislosti s tým, že na programovej službe JOJ dňa 15. 9. 2023 o cca 19:30 hod. odvysielal program *Noviny TV JOJ*, v ktorom mohlo dôjsť k porušeniu povinnosti zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť spravodajského programu.

Úloha:

Kancelária Rady v zmysle § 123 zákona č. 264/2022 Z. z. oznámi účastníkovi konania začiatok správneho konania a zabezpečí nevyhnutné podklady a dôkazy pre rozhodnutie vo veci.

T: 6. 12. 2023

Z: ReO

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady pre mediálne služby dňa 22. 11. 2023

Monitoring č. PGO-RPMS/2023/01264
Predmet monitoringu: Noviny TV JOJ
Deň a čas vysielania: 15. 9. 2023 19:30 hod.

Programová služba: JOJ
Vysielateľ: MAC TV s.r.o.
Číslo autorizácie: AT/10

Dátum: 14. 11. 2023

Na zasadnutí dňa 11. 10. 2023 sa Rada pre mediálne služby zaoberala aj materiálom Priebežné výsledky monitorovania v období kampane pred voľbami, v období moratória a volieb do NR SR 2023 (monitorované obdobie: 9. 9. – 30. 9. 2023). Na základe záverov, ktoré z monitoringu vyplynuli, bola navrhnutá podrobnejšia analýza programov, v ktorých mohlo dôjsť k porušeniu ustanovení zákona č. 264/2022 Z. z. V rámci nich bol aj program *Noviny TV JOJ*, odvysielaný na programovej službe JOJ dňa 15. 9. 2023, analýza ktorého je súčasťou tejto správy.

PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:

Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“):

§ 25 Prístup verejnosti k pluralitným, objektívnym a nestranným informáciám

Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný

- a) zabezpečiť všestrannosť informácií a názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby,*
- b) zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.*

ANALÝZA – stanovisko Kancelárie Rady pre mediálne služby:

Dňa 15. 9. 2023 odvysielala televízia JOJ v spravodajskom programe *Noviny TV JOJ* príspevok s názvom *Na hrane s preferenciami*, v ktorej predstavili výsledky prieskumu predvolebných preferencií. Príspevok bol odvysielaný o 19:33:28 v rámci hlavného spravodajského segmentu.

V úvode príspevku moderátor oznámil, že ak by sa parlamentné voľby konali v ten víkend, vyhrala by ich strana Smer-SD. Dodal, že by to bolo s tesným výsledkom, ale hlasy by mu dalo 19,5% respondentov prieskumu. Zároveň sa popri tejto informácii na obrazovke zobrazila stĺpcová grafika, kde nad stĺpcami boli zobrazené percentá a pod stĺpcami boli umiestnené logá príslušných deviatich politických strán a hnutí, ktoré v prieskume získali daný počet percent. Následne moderátorka oznámila, že: „*Progresívci by ako druhí získali 18,2 %, Hlas by bol tretí so ziskom 15,1. Vyplyva to z najnovšieho prieskumu agentúry AKO pre reláciu Na hrane televízie JOJ.*“ Stĺpcový graf na obrazovke sa mení a zobrazuje sedem stĺpcov reprezentujúcich percentá, ktoré by nadobudli ďalšie strany označené logami. Pokračoval moderátor, ktorý informoval, že do parlamentu by sa dostala aj strana SaS, ktorá by získala takmer 7,5% hlasov, koalícia OĽaNO a priatelia so siedmimi percentami, a tiež strany SNS a KDĽ, ktoré by získali rovnako 6%. Z obrazovky zmizla stĺpcová grafika a zobrazilo sa grafické znázornenie počtu kresiel v parlamente, kde boli farebne rozlíšené kreslá, ktoré by nadobudli jednotlivé strany, dosahujúce nad 5% hlasov. Moderátorka následne dodala, že tesne nad čiarou vstupu do parlamentu by ešte boli Sme rodina a Republika, no pod hranicou zvoliteľnosti ostali Demokrati, Aliancia, ale aj Modrí, Most-Híd a Kotlebovci. Na obrazovke sa zobrazí koláčový graf rozdelený na štyri farby, ktoré reprezentujú percento opýtaných ľudí ohľadom ich rozhodnutia ísť voliť. Moderátor následne oznámil, že „*dôležitým faktom zostáva, že stále je až takmer 29 % nerozhodnutých voličov, o ktorých ešte môžu strany zabojsť.*“ Počas celého príspevku bola tiež zobrazená informácia, že prieskum vypracovala agentúra AKO v čase od 5. 9. do 11. 9. 2023 na vzorke 1000 respondentov.

Odvysielaný program bol vzhľadom na to, že ide o spravodajstvo analyzovaný podľa ustanovenia **§ 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.** Dané ustanovenie upravuje povinnosť vysielateľa nasledovne:

„Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“

Medzi kritériá objektivity vo všeobecnosti zahŕňame: relevanciu, transparentnosť, presnosť, úplnosť, vecnosť, vyváženosť, rôznorodosť, aktuálnosť, zrozumiteľnosť, osvojenie si pozície odstupu a neutrality vo vzťahu k predmetu spravodajstva, absenciu stránenia.

V čase odvysielania príspevku, 15. 9. 2023, boli zverejnené všetky kandidujúce subjekty vo voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky. Subjektov bolo, podľa verejne dostupných informácií, 25¹, ale v odvysielanom príspevku bolo spomenutých len 16 kandidujúcich subjektov. Zvyšných 9 politických subjektov nebolo v príspevku spomenutých, ani slovné, ani vizuálne (graf, tabuľka). Nebol spomenutý ani ich názov, ani fakt, že nejaké ďalšie politické subjekty vo voľbách kandidujú. Na stránke agentúry AKO sa v zverejnenej tabuľke² s prieskumom, na ktorý sa odvoláva odvysielaný príspevok, uvádza 21 subjektov, čiže menovite sa nespomínali 4 zvyšné subjekty, pod tabuľkou je k tomu však uvedená poznámka, cit.: „Respondentom bol predkladaný zoznam všetkých strán, ktoré kandidujú v nadchádzajúcich voľbách do NR SR. Strany, ktoré si nevybral ani jeden z respondentov (a získali teda 0%) nie sú v tabuľke uvedené.“ (v tomto prípade išlo o 4 kandidujúce subjekty).

Zákon č. 264/2022 Z. z., ani iný právny predpis výslovne nestanovuje povinnosť, aby vysielateľ v prípade zverejnenia volebných prieskumov vymenoval všetky politické strany, resp. kandidátov. Platná právna úprava tak nepredpisuje žiadnu štruktúru a ani rozsah, v akej by sa mali výsledky takéhoto prieskumu zverejňovať. Táto povinnosť však nepriamo vyplýva z § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z., ktorý ustanovuje vysielateľom povinnosť zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť, ktorého jedným z kritérií je aj úplnosť.

Poskytnutím neúplných informácií pri informovaní o výsledkoch volebného prieskumu v príspevku tak môže za istých okolností dôjsť k znevýhodneniu tých politických subjektov, ktorých volebné preferencie zverejnené neboli a tým k nezabezpečeniu objektivity a nestrannosti spravodajstva.

V tomto smere je taktiež možné odkázať na obsah Komentára k zákonnej úprave poskytovania obsahových služieb v súvislosti s voľbami do Národnej rady Slovenskej republiky v roku 2023³, vydaného Radou. Tento obsahuje usmernenie a odporúčanie Rady vo vzťahu k zverejňovaniu výsledkov volebných prieskumov. Komentár ohľadne prieskumov hovorí, cit.: „V súlade s § 25 písm. a) zákona o mediálnych službách však musia vysielatelia dbať na to, aby najmä volebné prieskumy boli reprodukované nezaujato, pričom **musia byť zverejnené všetky dostupné informácie o prieskume** (t. j. parametre prieskumu ako identifikácia organizácie, ktorá prieskum vykonala, zadávateľ prieskumu, veľkosť reprezentatívnej vzorky obyvateľstva atď.) a zverejnené musia byť výsledky preferencií všetkých politických subjektov kandidujúcich vo voľbách do NR SR, ktoré boli v prieskume zaznamenané. **Prezentovanie predvolebných preferencií len vybraných kandidátov by nebolo v súlade s právom verejnosti na všestranné a objektivne informácie ani v súlade s povinnosťou vysielateľov zabezpečiť všestrannosť informácií a názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby**“

Kancelária Rady taktiež poukazuje na spôsoby zverejňovania výsledkov prieskumov v televíznom a rozhlasovom vysielaní u rôznych vysielateľov, pri ktorých je možno vo všeobecnosti sledovať istú **zaužívanú prax**, že preferencie subjektov, ktoré v takýchto prieskumoch dosiahli minimálnu resp. nepatrnú podporu, sa priamo neuvádzajú, prípadne sa súhrnne uvedú pod jedným údajom bez konkrétnej identifikácie („ostatné“, resp. „iné“). V týchto prípadoch je potom primárne rozhodujúci zrejmy kľúč, podľa ktorého sa vysielateľ rozhodol tieto výsledky zverejniť. V prípade uvádzaného príkladu volieb do NR SR býva takýmto kľúčom napr. hranica zvoliteľnosti 5 %.

Uvedenými závermi sa zaoberala Rada už aj v minulosti, napr. v rámci správneho konania č. 901/SKO/2020, kedy skonštatovala, že vysielateľ RTVS porušil povinnosť ustanovenú v § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. tým, že v rámci programovej služby Rádio Patria odvysielal dňa

¹ <https://volby.sme.sk/parlamentne-volby/2023/strany-a-kandidati>

² https://ako.sk/wp-content/uploads/2023/09/ag.AKO_VOLEBNE_PREF_SEPTEMBER_2023.pdf

³ https://rpms.sk/sites/default/files/2023-06/Komentar_pravny_ramec_volby_NRSR_2023.pdf

10. 2. 2020 v programe *Kronika* príspevok o prieskume volebných preferencií agentúry MVK, v ktorom došlo k nezabezpečeniu objektívnosti a nestrannosti spravodajského programu tým, že informoval o výsledkoch prieskumov volebných preferencií v súvislosti s parlamentnými voľbami 2020, pričom nezverejnil výsledky preferencií všetkých politických subjektov, ktoré v týchto voľbách kandidovali.

V nami analyzovanom príspevku boli zverejnené preferencie len 16 kandidujúcich subjektov, pričom z tých, ktoré by sa dostali do parlamentu bolo zverejnené aj slovne aj vizuálne 9 kandidujúcich subjektov. Zo subjektov, ktoré by sa nedostali do parlamentu bolo prezentovaných 7 subjektov, z toho slovne aj vizuálne 4 subjekty, iba vizuálne 3 subjekty. Deväť subjektov nebolo spomenutých vôbec (ani slovne, ani vizuálne). V príspevku teda neboli prezentované všetky kandidujúce politické subjekty a z príspevku nebolo zrejmé, prečo pri subjektoch, ktoré by sa nedostali do parlamentu boli prezentované len niektoré. Takýmto informovaním mohlo dôjsť k znevýhodneniu kandidujúcich subjektov do Národnej rady Slovenskej republiky.

Domnievame sa, že na základe týchto skutočností v predmetnom príspevku mohlo dôjsť k porušeniu § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.

* * *

ZÁVER:

Vzhľadom na vyššie uvedené sa nazdávame, že vysielateľ odvysielaním príspevku *Na hrane s preferenciami* dňa 15. 9. 2023 o cca 19:33 h v programe *Noviny TV JOJ* mohol porušiť **§ 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.**

Prepis/popis monitorovaného vysielania k Správe o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z. (monitoring č. PGO-RPMS/2023/01264)

Monitorované vysielanie: Noviny TV JOJ

Deň vysielania: 15. 9. 2023

Čas vysielania: cca 19:30:00 h

Vysielanie bolo monitorované zo záznamu Rady

časový kód záznamu o cca: 19:28:51 h – začiatok záznamu

-predošlý spravodajský program *Krimi*

-audiovizuálny predel - džingel

19:30:00 – Noviny JOJ

-headliny:

- *Šaštín-Stráže – Národná púť*
- *Bratislava – Odkaz Žilinkovi*
- *Liptov – Nebojácne medvede*
- *Slovensko – Ceny a inflácia*

-príspevky:

- *Šaštín-Stráže – Púť k Sedembolestnej Panne Márii*
- ***Slovensko – Na hrane s preferenciami (19:33:28 h)***

Moderátor: „Ak by sa parlamentné voľby konali už tento víkend, vyhral by ich Smer SD, bolo by to však s tesným výsledkom, svoj hlas by mu dalo takmer 19,5 % respondentov.“ Zobrazenie stĺpcovej grafiky s 9 stĺpcami – nad stĺpcami je informácia o počte percent nadobudnutých v prieskume, pod stĺpcami sú umiestnené logá príslušných kandidujúcich politických subjektov.

Moderátorka: „Progresívci by ako druhí získali 18,2 %, Hlas by bol tretí so ziskom 15,1. Vyplýva to z najnovšieho prieskumu agentúry AKO pre reláciu *Na hrane televízie JOJ*.“ Zobrazovaný stĺpcový graf sa mení a prezentuje 7 ďalších kandidujúcich politických subjektov, opäť sú nad stĺpcami umiestnené príslušné nadobudnuté percentá v prieskume a pod stĺpcami sú umiestnené logá daných subjektov. Počas oboch vyobrazení grafov sa v hornej časti nachádza informácia, že ide o preferencie politických strán, ako aj informácia o zdroji prieskumu – agentúra AKO, v termíne 5.9. – 11.9. 2023, vzorka 1000 respondentov.

Moderátor: „Do parlamentu by sa dostali aj SaS s takmer 7,5 percentami, koalícia OĽaNO a priatelia so siedmimi a tiež SNS a KDĽH zhodne so šiestimi percentami.“ Stĺpcová grafika mizne a objavuje sa grafické znázornenie počtu kresiel v Národnej rade SR. Kreslá sú farebne rozlíšené podľa počtov prislúchajúcim jednotlivým stranám, ktoré by podľa prieskumu boli zvolené. Naľavo od grafiky sú umiestnené vysvetlivky k jednotlivým farbám s názvami prislúchajúcich kandidujúcich subjektov. Nad grafickým vyobrazením je uvedená informácia, že ide o rozdelenie mandátov a opäť informácia o zdroji prieskumu.

Moderátorka: „Tesne nad čiarou vstupu do parlamentu by boli ešte Sme rodina a Republika, tie ale mierne poklesli. Pod hranicou piatich percent by zostali Demokrati, Aliancia či Modrí, Most-Híd a aj Kotlebovci.“ Súbežne s hovorenou informáciou sa zobrazuje koláčový graf rozdelený na 4 farby. V jednotlivých dieloch sú umiestnené percentá, ktoré reprezentujú odpoveď na otázku ohľadom účasti vo voľbách a napravo od grafu je umiestnená vysvetlivka k prislúchajúcim farbám na grafe reprezentujúce možnosti odpovedí. Otázka je vyobrazená nad grafom a znie, cit.: „Skúste si predstaviť, že by sa parlamentné voľby do NR SR konali už teraz najbližší víkend. Ktorú stranu alebo hnutie by ste volili?“ Pod otázkou je umiestnená informácia o zdroji prieskumu.

Moderátor: „Dôležitým faktom zostáva, že stále je až takmer 29 % nerozhodnutých voličov, o ktorých ešte môžu strany zabojovať.“

- *Bratislava, Slovensko – Inflácia klesá už šiesty mesiac*
- *Bratislava – Kto koho diskredituje?*
- *Bratislava – Ďurka má ísť do väzby, tvrdí Fico*

- *Bratislava, Slovensko – Ďalší vyhostený*
 - *Bratislava – Obvinenie v prípade znásilnenia*
- audiovizuálny predel
- reklamná prestávka
- audiovizuálny predel – pokračovanie programu
- *Trenčín – Hviezda opäť „žiarí“*
 - *Slovensko – O Pyrrhovom víťazstve*
 - *Liptovské Revúce, Vavrišovo – „Zatúlané“ medvede*
 - *Ukrajina – Vládne sily dobyli Andrijivku*
 - *Bratislava – Súsošie niektorých rozhorčilo*
 - *Slovensko – Burčiak, hody, jarmoky*
- audiovizuálne predel – *Krátka reklama*
- reklamný blok
- audiovizuálny predel - džingel
- *Oponice – Oponický pedál*
- avizovanie ďalšieho vysielania – *Šport*
- koniec programu *Noviny JOJ*
- reklamný blok
- vysielanie programu *Šport*
- reklamný blok
- vysielanie programu *Najlepšie počasie*
- 20:30:00 h – koniec záznamu